

הַלְכָתָא לְמַשִּׁיחָא בְדֵף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

תוכן

- א. אחזתכם מטמאה בנגעים ואין ירושלים מטמאה בנגעים ... ירושלים לא נתחלקה לשבטים 1.....
- ב. אין משכירין בתים בירושלים לפי שאינה שלהן 1.....
- ג. זר שהפך בצינורא חייב מיתה..... 2.....
- ד. עבודתו מהנכתו 2.....
- ה. משיחתן מקדשתן מכאן ואילך עבודתן מהנכתן 3.....
- ו. באבנטו של כהן הדיוט בין בשאר ימות השנה בין ביום הכפורים ... של כלאים..... 3.....
- ז. לרבות את השחקין 4.....
- ח. מלמד שמעונין גניזה..... 4.....

דף יב.

א. אחזתכם מטמאה בנגעים ואין ירושלים מטמאה בנגעים ... ירושלים לא נתחלקה לשבטים

ירושלים¹ וחוצה לארץ אין מטמאין בנגעים שנאמר בבית ארץ אחזתכם וירושלים לא נתחלקה לשבטים², ובתי העכו"ם שבא"י אין מטמאין בנגעים.

ב. אין משכירין בתים בירושלים לפי שאינה שלהן

¹ רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק יד הלכה יא וכן בהלכות בית הבחירה פרק ז הלכה יד "ירושלים מקודשת משאר העיירות המוקפות חומה ... ואין הבית נחלט בה, ואינו מטמא בנגעים, ואינה נעשית עיר הנדחת ... לפי שלא נתחלקה לשבטים".

² ועיין מעשי למלך הלכות בית הבחירה שם "ולא קרינן בי" בית ארץ אחזתכם דהא אין יכול להשכיר בית בירושלים עיין תוס' בסוגיין, ולכאורה קשה נהי דאין יכול להשכיר בתים משום דיש רשות לדור שם בלי שכירות א"כ אין לבעלים קנין פירות אבל פשיטא דקניין הגוף יש להו ויכולין למכור הבית לאחר א"כ למה נתמעט דלא מטמא בנגעים דשפיר קרינן בית ארץ אחזתכם כיון דיש לו קנין הגוף". ועיי"ש מה שתירץ אך צ"ע כיון שלא נתחלקה אין לו קנין הגוף בקרקע אלא רק קנין בעצים ואבנים וגם בזה אינו יכול ליטול שכירות כדלהלן.

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מִסְכַּת יוֹמָא

אין משכירים בתים בירושלים³ בזמן שהיא ביישובה⁴ בשלושת הרגלים⁵, כיון שלא נתחלקה לשבטים והרי היא של כולם, והמוכר שם בית אין בידו למכור רק את העצים והאבנים של הבית דהקרקע אינו שלו, ואינו יכול ליקח שכר הדירה, ל שימוש בעצים ואבנים, שאין נוטלין שכר מעולי רגלים, שהקרקע שייך לכל ישראל והעליה לרגל היא צורך של כל ישראל, ולא ניתנה הרשות לבנות רק ע"מ שלא לקבל שכר דירה מעולי רגלים⁶.

ג. זר שהפך בצינורא חייב מיתה

זר שעבד במקדש עבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים, כיצד על הקטרה⁷, הקטיר איברים או קומץ או לבונה על המזבח, אפי' הפך באיברים שלא נתעכלו וקרב שריפתן חייב מיתה, והוא שהקטיר כזית, וכן אם הקטיר קטרת על מזבח הזהב משיקטיר כזית חייב, אבל המקטיר קטורת ביום הכפורים בקדש הקדשים אינו חייב מיתה עליה עד שיקטיר מלא חפניו שיעור המפורש בתורה.

דף יב:

ד. עבודתו מחנכתו

³ ולבאורה קשה היכי קפסיק ותני דאין משכירין. ומי לא משכחת לה בתר דהוסיפו על העיר. דהא מוסיפין על העיר ויש לאותה תוספת כל קדושת ירושלים כדתנן (רפ"ק דסנהדרין ופ"ב דשבועות) ונמצא שאותה תוספת נתחלקה לשבטים והיא מכלל העיר לכל דבר. וראוי לומר דהבתים שנבנו באותה תוספת לכ"ע נשכרין אף על פי שעבשיו בכלל העיר הן. ועכצ"ל דלמ"ד ירושלים לא נתחלקה לשבטים לאו דוקא העיר ירושלים ממש בלבד. אלא אף המגרשים והשדות שסביב לה בכלל זה. וא"כ גם התוספת שמוסיפין אח"כ על העיר ירושלים לא נתחלקה לשבטים להך תנא. ולהכי שפיר קפסיק ותני אין משכירין בירושלים. דמשמע שלעולם נהג בה דין זה אפילו לבתר שהוסיפו עליה. ... מיהו יש מקום לפקפק בזה. דהרי אין שיעור קצוב לתוספת על העיר. וא"כ אכתי הקושיא במקומה עומדת. דקפסיק ותני אין משכירין. הא משכחת לה עדיין בשהוסיפו על ירושלים מחלקו של אחד השבטים. אלא שאפשר לומר דכיון דקתני אין משכירין בתים בירושלים. א"כ משמע ודאי דעכ"פ דומיא דירושלים בעינן. דהיינו מארץ שלא נתחלקה לשבטים. אבל כשהוסיפו על העיר מארצות שנחלקו לשבטים אין ה"נ דמשכירין בתים הבנויים באותה תוספת. ואין זה בכלל דינא דהך ברייתא. ביאור על ספר המצוות לרס"ג (הרב פערלא) מנין שישים וחמש הפרשיות פרשה ח

⁴ מהרי" קורקוס בית הבחירה שם. ועיין בשו"ת רדב"ז חלק ב סימן תרלג שכתב מדוע היום משכירים "ועתה כל הבתים של עכו"ם היו ומכח העכו"ם אתו".

⁵ הערות הגרי"ש אלישיב בסוגיין, אולם עיין בכתב עת: תורה שבעל פה לח, תשנ"ז במאמר עשרה דברים נאמרו בירושלים ממו"ר הרה"ג אביגדור נבנצל שליט"א שכתב שיש קצת רמז בתנ"ך שלעולם אין משכירין שכן שלמה המלך אומר לשמעני " (מלכים א פרק ב פסוק לו) "בְּנֵה לְךָ בַּיִת בְּיְרוּשָׁלַם וְיִשְׁבְּתָ שָׁם וְלֹא תֵצֵא מִשָּׁם אֲנִי וְאָנְחָה" ואינו מציע לו לשכור או לקנות.

⁶ קובץ שעורים בבא קמא אות צד – צה

⁷ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ט הלכה ד

הַלְכַתָּא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

כבר נתבאר לעיל דף ב. שמתקנין כהן גדול אחר ליום הכיפורים שאם יארע בזה פיסול יעבוד האחר תחתיו. ואין ממנים אותו אל אם נעשה פסול בראשון שאין ממנים שני כהנים גדולים, משם איבה⁸.

ובין שאירע בו פיסול קודם תמיד של שחר בין שאירע בו פיסול אחר שהקריב קרבנו, זה שנכנס תחתיו אינו צריך חינוך⁹, אלא עבודתו מהנכתו¹⁰ ומתחיל מעבודה שפסק בה הראשון.

ה. משיחתו מקדשתו מנאן ואילך עבודתו מחנכתו

כל כלי המקדש 11 שעשה משה במדבר לא נתקדשו אלא במשיחתו בשמן המשחה שנאמר וימשחם ויקדש אותם, ודבר זה אינו נוהג לדורות, אלא הכלים כולן כיון שנשתמשו בהן במקדש במלאכתו נתקדשו שנאמר אשר ישרתו בהם בקודש בשירותם הם מתקדשין.

ו. באבנטו של כהן הדיוט בין בשאר ימות השנה בין ביום הכפורים... של כלאים

בגדי כהונה¹² שלשה מינים, בגדי כהן הדיוט, ובגדי זהב, ובגדי לבן

⁸ לקומי הלכות ד. בזבח תודה ד"ה במה

⁹ ורק בכהן המתמנה תחת הכהן גדול ביום הכפורים אך בשאר ימות השנה צריך משיחה בשמן המשחה ורובו בגדים ולכתחילה שבעה ימים ובדיעבד אפילו יום אחד. לקומי הלכות שם ד:

¹⁰ ועיין בלח"מ שם שהקשה "ורבינו ז"ל כיון דפסק בהלכות כלי המקדש ריש פרק שמיני דאבנטו של כהן גדול ושל כהן הדיוט שוים דשניהם מכלאים א"כ למה הוצרך לומר כאן דעבודתו מהנכתו, הרי באבנט מחנכין אותו. ועיין חסד לאברהם הביא שבס' שיח יצחק העלה בדעת רבינו ז"ל "דאף דאבנט של כהן הדיוט וכה"ג שוים מ"מ אין כאן חינוך ע"י בגד אחד ובעינין שיהיה היכרא בכל הבגדים, ואמנם סוגית הש"ס אינו כן דבהדיא אמרינן למ"ד אבנטו של כה"ג זהו אבנטו של כהן הדיוט הוי חינוך בהכ"ו. ועיי"ש מה שתירץ ובהר המוריה הלכות כלי המקדש פרק ה הלכה א תי' דרבינו לשיטתו שכתב שם הלכה י"ב "דאסור לכהן הדיוט ללבוש האבנט של כלאים שלא בשעת עבודה ומאי דאיתא שם בגמרא יומא י"ב ב' לא נחלקו אלא באבנטו של כהן הדיוט בין בשאר ימות השנה בין ביוה"כ יעו"ש בתוס' ישנים דקאי על הכהן התורם את המזבח יעו"ש היטיב וא"כ פשיטא דלא היו הולכים משום הכון וכדאיתא בשבת ט' ב' ולכן אין זה חינוך".

ועיין אור שמח הלכות כלי המקדש פרק א הלכה יב כתב תי' אחר "דבראשונה נמשחו הבגדים בהזיית שמן המשחה וברם שעל המזבח בשבעת ימי מלוואים, וא"כ לדורות המה ככלי שרת, דעבודה מקדשתו, וברור דהלבישה של כהן גדול או כהן הדיוט מקדשתו בלא עבודה כהן, דגוף הלבישה הוי מצוה ומקדשתו, אך זה בשכבר כהנו, אבל בזה שצריך להיעשות כה"ג, א"כ כי ילבש ד' בגדים חדשים איך יתחנך באבנט, כיון דהאבנט גופיה צריך להתקדש, א"כ מי מקדש להאבנט, ועל כרחיך דעבודה מהנכתו לכה"ג, וכיון דהוא כה"ג נתקדשו הבגדים בלבישתו אותו, אולם אפשר כמו דאמר בירושלמי יומא פ"ג (ה"ו) דמנחה שנתנה בכלי חול קדושה ומתקדשת כאחד, כן ה"ג בלבישת כה"ג הבגדים נתקדשו הבגדים וקידוש הכהן כאחד, ופשוט".

¹¹ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק א הלכה יב

¹² רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ה הלכה א – ג

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

בגדי כהן הדיוט הם ארבעה כלים כתנת ומכנסים ומגבעות ואבנט, ארבעתן של פשתן לבנים וחוטן כפול ששה, והאבנט לבדו רקום בצמר¹³ משולשה מינים דהיינו פשתן שהוא שש וצמר צבוע בתכלת, וצמר צבוע ארגמן, וצמר צבוע תולעת שני, וכל מיין היה כפול ששה. נמצא שהיה כפול כ"ד חומין¹⁴.

בגדי זהב הן בגדי כהן גדול והם שמנה כלים, הארבעה של כל כהן, ומעיל ואפוד וחושן וציץ, ואבנטו של כהן גדול מעשה רוקם הוא והוא דומה במעשיו לאבנט כהן הדיוט.

בגדי לבן הם ארבעה כלים שמשמש בהן כ"ג ביום הכיפורים כתנת, ומכנסים, ואבנט, ומענפת, וארבעתן לבנים וחוטן כפול ששה ומן הפשתן לבדו הם.

ז. לרבות את השחקין

בגדי כהונה¹⁵ מצוותן שיהיו חדשים נאים ומשולשלים למטה כדרך בגדי הגדולים שנאמר לכבוד ולתפארת, היו משוחקין או שהיו ארוכים וסילקן באבנט עד שנעשו כמדתו ועבד עבודתו כשרה.

ח. מלמד שטעונין גניזה

כל בגד מבגדי כהונה¹⁶ שנעשו צואין אין מלבנין אותן ואין מכבסין אותן אלא מניחן לפתילות ולובש חדשים, ובגדי כהן גדול שבלו גונזין אותן, ובגדי לבן שעובד בהם ביום הצום אינו עובד בהם פעם שניה לעולם, אלא נגנזין במקום שיפשוט אותם שם שנאמר והניחם שם והם אסורין בהנאה.

¹³ שהלכה כרבי מחבירו שפסק דאבנט כהן הדיוט של כלאים. כס"מ ועיי"ש באחרונים על הרמב"ם
¹⁴ משנה למלך כאן ותמה על הרמב"ם אמאי לא הזכירו, ועיי"ש במעשה רקח ובמרכה"מ שכתבו פשוט דלא הוצרך רבנו לבאר מ"ש בתורה
¹⁵ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ח הלכה ד
¹⁶ רמב"ם שם הלכה ה